

CONSIDERAȚII JURIDICE PRIVIND MIGRAȚIA, VAMA ȘI LIBERA CIRCULAȚIE A LUCRĂTORILOR ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Drd. Gheorghe Alexa GRIJAC

Rezumat

Lucrarea tratează succint: abordarea juridică a liberei circulații a persoanelor și a vizelor în Spațiul Schengen; Acquis-ul Schengen și cooperarea în domeniul Consiliului Justiției și Afacerilor Interne (JAI); Cooperarea polițienească și vamală în spațiul Schengen.

Key words: considerații juridice; migrația; vizele, vama, spațiul Schengen.

INTRODUCERE

Noțiunea de „acquis” s-a transformat din cea de „acquis comunitar european” – un concept de ordin juridic al UE – la una cu un grad mai mare de generalitate care are înțelesul de set comun de standarde și proceduri.¹

Prin intermediul Globalizării, companiile transnaționale își promovează interesele proprii, fără intermedierea sau acordul statelor, în sensul că: firmele pot face afaceri pretutindeni, capitalul și persoanele se pot deplasa liber, iar legislația națională se supune celei globale (respectiv celei a UE)².

Prin Tratatul de la Lisabona (Inovația Lisabona) s-au modificat tratatele europene și s-au reformat instituțiile UE. Irlanda s-a opus cu putere, alături de alte state, acestui tratat din cauza modificărilor aduse liberei circulații a persoanelor (și lucrătorilor) în cadrul UE, ceea ce producea inovații și probleme economice datorită migrației necontrolate a persoanelor.³ Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate, conform Tratatului Menționat, va putea fi anchetat pentru încălcarea libertății de mișcare a bunurilor, serviciilor, capitalului și forței de muncă etc.⁴

Conform acestui Tratat, după 1 decembrie 2009, se vor fluidiza frontierele, prin trecerea de la frontiera tip linie la frontiera de tip spațiu administrativ, adică la frontiera de tip uniune economică și militară.

Construirea unui spațiu de libertate, securitate și justiție în UE și a securității în vecinătatea apropiată prin cooperarea cu un cerc de state stabile și bine guvernate reprezintă un obiectiv esențial al Uniunii. În actualul mediu de securitate europeană se pune un accent deosebit pe promovarea unui asemenea cerc de state în partea de est a Uniunii (Republica Moldova și Ucraina unde conflictul cu Rusia a atins cote alarmante).

În urma agresiunii rusești împotriva teritoriilor Ucrainei, UE face eforturi pentru încetarea crizei politico-militare și dezvoltarea unor relații privilegiate cu Republica Moldova și Ucraina în scopul creării unui spațiu de prosperitate și bună vecinătate, construit pe valorile UE și caracterizat prin relații strânse și pașnice cu statele limitrofe.

Politica Europeană de Vecinătate (PEV) are scopul de a consolida stabilitatea, securitatea, prosperitatea și cooperarea la frontierele UE și în special la cele estice unde Federația Rusă a

¹ Eugen Bădălan, Eugen Siteanu, Impactul globalizării asupra securității statelor naționale, în Revista de Științe Militare, nr. 2/2011, p. 12.

² Mircea Udrescu, Globalizarea – componentă firească a dezvoltării economico-sociale, în Revista de Științe Militare, nr. 2/2011, p. 92.

³ Octavian Mirea Chesaru, *Tratatul de la Lisabona și implicațiile acestuia asupra arhitecturii de securitate a UE*, Univers Strategic, nr. 3 septembrie 2010, p. 76.

⁴ Ibidem, p. 79.

declanșat o criză militară fără precedent, care s-a transformat în conflict armat. Ca răspuns la acțiunile agresive ale Rusiei, UE depune eforturi pentru rezolvarea disputelor ruso-ucrainiene pe calea negocierilor, cu respectarea cartei ONU și implementarea standardelor europene democratice. Securitatea energetică a Uniunii este astăzi pusă în pericol în estul Europei de acțiunile în forță ale Federației Ruse și reprezintă o provocare majoră pentru UE.

PEV are ca obiectiv transformarea conceptului de graniță (frontieră) într-o zonă/arie a cooperării și a unor legături (politice și economice) prin care să nu se permită apariția unei „Cortine de Fier” sau unei falii (fracturi); astfel, diferența juridică dintre PEV și strategia de Extindere a UE poate să fie „soluționată” întrucât PEV poate ajuta foarte mult continuarea procesului de extindere a UE către est.⁵

În 2004 a apărut prima strategie a PEV („Politica Europeană de Vecinătate. Strategia și Rapoartele de țară”)⁶, iar în anul 2006, CE a întărit mijloacele prin care PEV poate acționa împotriva corupției, proastei guvernări și rezultatelor economice slabe din țările aflate în vecinătatea UE.⁷ În același an s-a propus, de către comisarul european responsabil pentru relațiile externe, consolidarea aspectelor economico-sociale, „favorizarea mobilității persoanelor prin acordarea de vize de scurtă durată și o mai bună încadrare a migrațiilor”⁸.

PEV are la bază unele valori și interese comune cum ar fi, de pildă: economia de piață și dezvoltarea durabilă, democrație, drepturile omului, supremația legii, răspunsuri comune la problemele migrației, crima organizată, mediul înconjurător exterior.⁹

Pe baza Tratatului de la Amsterdam (1999) în Tratatul asupra Uniunii Europene (TUE) a fost încorporat Acordul de la Schengen ca o soluție politică pentru asigurarea progreselor în domeniul liberei circulații. Ca urmare, Tratatul de la Amsterdam a prevăzut la Titlul IV din Tratatul Comunității Europene (TCE): libera circulație a persoanelor (lucrătorilor); controlul la frontierele externe, azilul, imigrația și apărarea drepturilor cetățenilor (lucrătorilor) având naționalitatea unei țări; cooperarea judiciară în probleme de ordin civil.

Semnificația sintagmei liberei circulații o găsim în cadrul tratatelor, directivelor și reglementărilor UE, precum și în soluțiile juridice ale Curților Europene. Astfel, articolul 12 al Tratatului Comunității Europene, referindu-se la principiul non-discriminării, interzice „orice fel de discriminare pe considerente de naționalitate”. O inițiativă laudabilă a avut și Curtea de Justiție atunci când a extins principiul non-discriminării prin expresia: „principiul egalității, indiferent de naționalitate, domiciliu sau sex”.

În ceea ce privește conceptul de liberă circulație a persoanelor (lucrătorilor), acesta s-a modificat imediat după apariția sa și, ulterior, semnificația sa a devenit din ce în ce mai amplă (mai largă).

Tratatul de la Amsterdam (TA), chiar la început precizează că: „*Hotărâți (semnatarii Tratatului – n.n.) să faciliteze libera circulație a persoanelor, asigurând totodată siguranța și securitatea popoarelor lor, prin instaurarea unei zone de libertate, securitate și justiție conform prevederilor prezentului Tratat*” ... „*au decis să instituie o Uniune Europeană ...*”¹⁰

De facto, prin reunirea suveranității rezultă că Statele Membre delegă o parte din puterile lor de decizie unor instituții și organe comunitare care iau decizii cu privire la probleme specifice de interes comun. Uniunea poate întreprinde acțiuni de sprijinire a statelor membre, dar nu poate înlocui competența lor în aceste acțiuni. De-a lungul anilor, numărul statelor

⁵ Cf. Rezoluției PE din 10 iulie 2008 cu privire la documentul de strategie al Comisiei referitoare la extindere (2007/2271 (INI)).

⁶ Constantin-Gheorghe Balaban, *Politica Europeană de Vecinătate*, Note de Curs, Editura Universitară, București, 2009, p. 16.

⁷ Ibidem, p. 17.

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem, p. 19.

¹⁰ Marcu Viorel, Diaconu Nicoleta, Purdă Nicolae, Drăghiciu Cătălina, (2003), *Instrumente juridice fundamentale ale Uniunii Europene*, Lumina Lex, București, pp. 8-9.

membre ale Uniunii Europene a crescut de la șase la 27 și există în prezent și alte state europene candidate la aderare.

Uniunea Europeană este cel mai important actor din comerțul internațional cu bunuri, reprezentând 30% din totalul comerțului mondial, succes economic ce nu ar fi fost posibil fără funcționarea uniunii vamale și a unei *Piețe unice*, fără frontiere, în care milioane de firme profită de libera circulație a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și a capitalurilor.

Acquis-ul Schengen și Cooperarea în domeniul Justiției și Afacerilor Interne (JAI)

Pentru prima oară în istoria UE, Tratatul de la Maastricht (1992) a declarat „azilul, imigrația, cooperarea judiciară în materie penală (civilă) și cooperarea polițienească, precum și combaterea formelor grave de criminalitate transfrontalieră”, ca reprezentând niște probleme de interes comun.

Cooperarea în domeniul Justiției și Afacerilor Interne (JAI) constituie unul din cei trei piloni pe care s-a fondat Uniunea Europeană, alături de Comunitățile Europene (Pilonul I) și Politica Externă și de Securitate Comună (Pilonul II). Cel de-al treilea pilon, Cooperarea în domeniul Justiției și al Afacerilor Interne s-a instituit în cadrul Uniunii prin Tratatul de la Maastricht, care, printre altele, reglementa probleme de interes comun și unele proceduri corespunzătoare de cooperare. Cooperarea a vizat în primul rând politica, în imigrația și acordarea de azil, regulile corespunzătoare trecerii frontierelor externe ale Statelor Membre, și lupta împotriva traficului de droguri și fraudei internaționale. De asemenea a inclus cooperare judiciară în domeniul dreptului penal și civil și cooperarea vamală și polițienească.

Pe baza Tratatului de la Amsterdam s-a modernizat cooperarea în sfera Justiției și Afacerilor Interne, având ca obiectiv principal crearea unui „*spațiu comun al libertății, securității și justiției*”. În cadrul acestui Tratat s-a introdus și legislația Schengen pentru instaurarea unei adevărate libere circulații a lucrătorilor și în general a persoanelor pe teritoriul UE și pentru a avea mai mult succes în combaterea crimei organizate și fraudelor.

Ulterior, Consiliul European de la Viena, din anul 1998, a adoptat Planul de Acțiune al Consiliului și Comisiei Europene de instituire a „*spațiului libertății, securității și justiției*”, după semnarea Tratatului de la Amsterdam. De asemenea, Consiliul a decis să se acorde prioritate creării unui „*spațiu juridic european*”, conform Tratatului de la Amsterdam, care să cuprindă toate instrumentele cooperării juridice eficiente și dezvoltării rolului Eurojust și Eurojust ca veritabile acte de combatere a crimei organizate. Peste zece luni, în anul 1999, Planul de acțiune a fost analizat și dezvoltat de Consiliul European de la Tampere, astfel încât cooperarea în domeniul JAI să fie „întemeiată, pe deplin”. În plus, s-au aprobat și obiectivele Uniunii Europene până în anul 2009 în privința spațiului de libertate, securitate și justiție.

Tratatul de la Amsterdam reprezintă tratatul global și este alcătuit din Tratatul modificat cu privire la Comunitatea Europeană (TCE), Tratatul UE (TUE) și cele 13 protocoale din documentul final.

Având ca bază acest protocol, Acquis-ul Schengen a fost inițial un grup de lucru comun, după care a fost încorporat în legislația UE, ceea ce demonstrează că Acquis-ul Schengen este într-adevăr sub deplina autoritate a Uniunii.

În acest domeniu juridic al UE, prin Tratatul de la Amsterdam s-au mutat, din pilonul III, problemele Vizelor, azilului, imigrației și altor politici din sfera circulației persoanelor în pilonul I (Tratatul Comunităților Europene). Totodată, au fost translatate și o serie de prevederi legislative ale Schengen 2 (de exemplu: reglementările cu privire la granițe exterioare, desființarea controalelor la granițele interioare și măsurile compensatorii).

Cele nouă state, care au aderat la Uniunea Europeană în anul 2007, au reușit să îndeplinească condițiile corespunzătoare eliminării controalelor specifice frontierelor interne ale acestora. O condiție esențială pentru a fi parte a Acordului presupune evaluarea pozitivă a

securității la toate categoriile de frontiere (terestre, fluviale, maritime și aeriene) care s-au transformat în frontiere exterioare spațiului Schengen.

Evidențiem faptul că un spațiu fără frontiere interne, care s-a extins de la 7 țări, în anul 1995, la 25 de țări la sfârșitul anului 2008 și la 27 de state în anul 2011, este o mare realizare istorică a Uniunii Europene ce poate funcționa numai prin respectarea responsabilităților și o solidaritate deplină în gestionarea frontierelor sale externe.

În acest context, Uniunea Europeană întreprinde eforturi susținute pentru a integra noile state membre, ceea ce presupune ca acestea să preia într-un timp relativ scurt întreg Acquis-ul comunitar în domeniul politicii interne a Uniunii Europene și să-l transforme în dreptul național.

ABORDAREA JURIDICĂ A LIBEREI CIRCULAȚII A PERSOANELOR ȘI A VIZELOR ÎN SPAȚIUL SCHENGEN

Prin Convenția de la Lisabona privind Recunoașterea Calificărilor în Învățământul Superior în Europa se completează unele Convenții ale Consiliului Europei¹¹ referitoare la acest subiect.

În scopul aplicării eficiente a Convenției s-a instituit SIS care furnizează informații privind intrarea unor cetățeni din state care nu sunt membre UE, eliberarea de vize și cooperare polițienească.

Spațiul Schengen este un exemplu al întăririi cooperării și o parte componentă a cadrului legal și instituțional al Uniunii, strict supravegheată de Parlament și instituțiile judiciare. Consiliul UE a luat locul Comitetului Executiv Schengen, în baza Tratatului de la Amsterdam, având sarcina de a alege dintre diversele prevederi și măsuri din acquis-ul european, adică din corpul de acte juridice care trebuie să stea la baza viitoarei cooperări.

La 20 mai 1999 a fost adoptată lista elementelor din acquis, în care este baza legală corespunzătoare fiecărui element în cadrul Tratatului asupra UE (Jurnalul Oficial L9, 13.01.2000), formând baza reglementărilor legale pe care statele candidate la statutul de membru UE sunt obligate să le asimileze în legislația națională.

În premieră, în spațiul UE, prin acquis-ul Schengen, care conține acte juridice europene (Acordul Schengen, Convenția Schengen, decizii, regulamente și directive), s-a reglementat înlăturarea (eliminarea) controalelor la frontierele interne și libera circulație a persoanelor și bunurilor, simultan cu înăsprirea controalelor la frontierele externe și totodată punerea în funcțiune a sistemului informatic de culegere, prelucrare și transmiterea datelor și informațiilor despre persoane și bunuri.

Libera circulație a persoanelor a fost și este una din libertățile fundamentale ale pieței interne, ce cuprinde un spațiu al Uniunii fără frontiere interne, în care libertatea este garantată de Tratatul Comunității Europene și Tratatul de la Amsterdam.

Directiva consiliului UE 2004/38/EC conține condițiile care reglementează dreptul cetățenilor Uniunii și ai membrilor lor de familie de: liberă circulație (și ședere) pe teritoriul statelor Uniunii Europene; ședere permanentă pe teritoriul Statelor Uniunii; totodată Directiva prevede și restrângerea celor două categorii de drepturi din cauze de ordine, siguranță sau sănătate publică.

În conformitate cu Acquis-ul Schengen, orice stat membru, care este gazdă, examinează cu atenție (acribie) situațiile concrete ale respectivelor persoane și justifică temeinic refuzul acordării dreptului de intrare sau de ședere a acestora.

¹¹ Este vorba de următoarele inițiative ale Consiliului Europei/UNESCO: Convenția Europeană cu privire la Echivalarea Diplomelor și Admiterea în Universități (1953, ETS Nr. 15) și Protocolul acesteia (1964, ETS Nr. 49); Convenția Europeană cu privire la Echivalarea Perioadelor de Studiu Universitar (1956, ETS 21); Convenția Europeană cu privire la Recunoașterea la nivel Academic a Calificărilor (1959, ETS Nr. 32); Convenția de Recunoaștere a Studiilor și Diplomelor în Învățământul Superior în Statele Membre ale Regiunii Europei (1977); Convenția Europeană cu privire la Echivalarea Perioadelor de Studiu Universitar (1990, ETS Nr. 138).

Dreptul de liberă circulație cuprinde, în spiritul legislației Schengen, nu numai dreptul de ieșire și intrare al cetățenilor statelor UE care sunt posesorii cărților de identitate sau pașapoartelor valabile, ci și al membrilor lor de familie care nu dețin cetățenia unui stat membru al UE.

Statele membre¹² trebuie să permită cetățenilor UE să intre pe teritoriul lor cu cartea de identitate (pașaportul) valabilă și să permită de asemenea și membrilor de familie ai acestora, chiar dacă nu sunt cetățeni ai unui stat membru, să intre pe teritoriul statelor respective dacă sunt în posesia unui pașaport valabil. Toate aceste persoane, fără nicio discriminare, nu sunt obligate să obțină viza de intrare sau altă formalitate asemănătoare.

În unele țări ale UE s-ar putea ca în legislația națională, pentru membrii de familie care nu au cetățenia unui stat membru să existe obligația de a obține o astfel de viză de intrare, cum de altfel, această obligație este prevăzută și în Regulamentul nr. 539/2001. În conformitate cu Directiva (este vorba de Directiva 2004/38/EC), dacă dețin permis de ședere valabil aceștia sunt scutiți de necesitatea obținerii vizei.

Statele Membre au obligația în conformitate cu prevederile acquis-ului Schengen, să acorde tot sprijinul pentru obținerea vizei de către o astfel de persoană, eliberând viza gratuit, în timpul cel mai scurt timp și printr-o procedură accelerate.

Statul membru care este gazdă nu trebuie să permită aplicarea ștampilei de intrare sau ieșire în pașaportul membrilor de familie, care nu au cetățenia unui stat membru, în cazul în care aceștia fac uz de permisul lor de ședere.

Cetățenii Uniunii Europene beneficiază după intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, de dreptul de ședere de maximum 3 luni pe teritoriul altui stat membru cu condiția de a avea o carte de identitate (un pașaport) valabilă, fără a mai fi necesară nici o altă condiție sau formalitate. Fără nicio discriminare, aceste reguli trebuie aplicate și membrilor de familie în cazul când au pașaport (pașapoarte) valabil, care nu au cetățenia unui stat membru al Uniunii Europene, și care îl însoțesc pe cetățeanul respectiv.

Acest drept de ședere pentru o perioadă mare de timp, care depășește trei luni, este perfect valabil și pentru membrii de familie care nu au cetățenia unui stat membru, dacă însoțesc (se alătură) cetățeanul Uniunii Europene în statul-gazdă, dacă cetățeanul respectiv îndeplinește condițiile precizate anterior.

Orice cetățean al Uniunii Europene chiar dacă nu mai este angajat (salariat) și nici lucrător, poate să mențină acest statut cu câteva condiții, dintre care stipulăm incapacitatea temporară de muncă, din cauza unei boli sau accidentat; șomaj involuntar, înregistrat legal, după ce a muncit ca angajat mai mult de un an, fiind înregistrat ca șomer/șomeră pe timpul căutării unui loc de muncă la serviciul forței de muncă etc.

Așadar, în anumite condiții, dreptul unui cetățean UE de a sta (de ședere) pe teritoriul altui stat membru este valabil și pentru membrii săi de familie care nu au cetățenia unui stat membru UE în cazul în care-l însoțesc în acel stat membru. Dacă îndeplinește condițiile menționate în Tratat, nu numai soțul/soția sau partenerul înregistrat (ca echivalent al căsătoriei), ci și copiii aflați în întreținere vor avea drept de ședere dacă sunt membri de familie ai aceluși cetățean.

În conformitate cu prevederile Tratatului Uniunii Europene și Tratatului de instituire a Comunității Europene dreptul de ședere permanentă al cetățeanului unui stat membru UE și membrii de familie ai respectivului se dobândește în modalitățile explicate în continuare. Astfel, cetățenii Uniunii Europene care au stat în mod legal pe teritoriul statului-gazdă o perioadă continuă de cel puțin 5 ani vor căpăta dreptul de ședere permanentă în statul respectiv. De acest drept se vor bucura și membrii de familie ai acestuia chiar dacă nu sunt

¹² Nu au dreptul să aducă nici un prejudiciu prevederilor legale referitoare la documentele de călătorie necesare controlului la frontierele naționale.

cetățeni ai unui stat membru UE, însă au locuit legal în statul-gazdă împreună cu cetățeanul în cauză în cei 5 ani.¹³

Totuși, dreptul de ședere permanentă se pierde dacă persoana în cauză absentează de pe teritoriul statului-gazdă o perioadă care depășește doi ani consecutivi.

Măsurile de limitare a dreptului de liberă circulație (intrare, ieșire) și a dreptului de ședere, din cauze de ordine publică, siguranță publică și sănătate publică (în continuare se va utiliza sintagma „ordine, siguranță și sănătate publică”, iar pentru expresia „ordine publică sau siguranță publică” se va folosi sintagma prescurtată „ordine sau siguranță publică”) sunt stabilite în Directivă pentru a menține un spațiu al libertății, securității și ordinii europene.¹⁴

Statele Membre UE au dreptul să expulzeze cetățeanul în culpă de pe teritoriul lor pe timpul procedurilor de atac, însă nu pot interzice cetățeanului respectiv să se apere singur făcând excepție cazul în care aceasta ar provoca tulburări grave ale ordinii sau siguranței publice sau atunci când este vorba de interdicția de a intra pe teritoriul statului în cauză.

Totuși, persoanele pentru care s-a luat o decizie prin care se interzice intrarea pe teritoriul Statului Membru UE din cauzele menționate în paragraful de mai sus au dreptul să înainteze o cerere de ridicare a restricției, în funcție de cauze și, chiar, după trei ani de la executarea deciziei/hotărârii definitive de interdicție care a fost pronunțată conform legislației UE, prin prezentarea probelor care să dovedească faptul că a intervenit o schimbare reală a circumstanțelor care au determinat luarea deciziei de interdicție luată împotriva lor.¹⁵

În vederea eliberării vizelor, Statele Uniunii Europene, care sunt reprezentate în țările terțe ai căror resortisanți sunt obligați să obțină o viză, decid dacă cererile de viză depuse de resortisanții unor anumite țări terțe, sau cererile referitoare la un anumit tip de viză, vor fi adresate oficiului consular sau misiunii diplomatice a statului de destinație a solicitantului.

În scopul aplicării armonizate a politicii comune în domeniul vizelor și evaluării cât mai exacte a riscului de imigrare clandestină se impune o bună cooperare consulară locală.¹⁶

În luna septembrie 2009, a intrat în vigoare Regulamentul nr. 810 al PE și al Consiliului, din 13 iulie 2009, cu privire la aprobarea unui Cod comunitar al vizelor. Regulamentul a definit procedurile și condițiile de eliberare a vizelor de tranzit sau de ședere pe teritoriul Statelor UE pentru o perioadă de maximum trei luni, pe parcursul a șase luni consecutive. Articolele acestui regulament sunt aplicate resortisanților unor țări terțe care sunt obligați să aibă o viză de trecere a frontierei externe ale Statelor Uniunii Europene, conform Regulamentului (CE) nr. 539/2001 al Consiliului din luna martie 2001 pentru stabilirea unei liste a țărilor terțe ai căror resortisanți au obligația să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe și a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt exonerati de această obligație fără a lua

¹³ Continuitatea șederii este valabilă chiar dacă ar fi unele absențe temporare cu condiția să nu depășească un total de 6 luni pe an sau chiar absențe mai lungi determinate fie de îndeplinirea stagiului militar obligatoriu, fie de o absență continuă de maxim un an din cauza gravidității ori nașterii unui copil, sau unei boli grave, studii sau pregătire profesională sau detașarea în interes de serviciu în alt stat membru sau o țară terță.

¹⁴ Statele Membre UE au dreptul de a îngădi libera circulație și ședere a cetățenilor Uniunii și chiar a membrilor de familie ai acestora, indiferent de cetățenie dar numai, din cauze întemeiate de ordine, siguranță și sănătate publică. În spiritul prevederilor Tratatului de la Amsterdam aceste restricții impuse din unele motive de ordine sau siguranță publică trebuie să fie în limita principiului proporționalității și întemeiate exclusiv pe comportamentul individului respectiv. Dar statul Membru, în cauză, nu are dreptul de a invoca motivul condamnărilor penale anterioare pentru a lua astfel de măsuri extreme deoarece comportamentul personal al individului în cauză trebuie să reprezinte o amenințare reală, actuală și suficient de periculoasă care afectează securitatea societății.

¹⁵ Dar aceste persoane, împotriva cărora s-a luat decizia nu au dreptul de intrare pe teritoriul statului membru în cauză în timpul cât durează analiza cererii lor.

¹⁶ Din această cauză se impune ca misiunile diplomatice, respectiv oficiile consulare ale Statelor Membre UE să-și coordoneze modalitatea de punere în practică a dispozițiilor legislative speciale, pentru că aplicarea diferită a acestora ar putea contribui la acordarea unui tratament diferit al solicitanților de vize; în plus mai există și pericolul apariției unui fenomen denumit „visa-shopping”.

dreptul la libera circulație al resortisanților țărilor terțe în calitate de membri de familie ai unor cetățeni ai UE și nici drepturile echivalente ale resortisanților unor țări terțe care, în baza acordurilor dintre UE (și statele sale membre), și respectivele țări terțe, beneficiază de dreptul de liberă circulație echivalent cu ale cetățenilor UE și membrilor de familie ai acestora.

În Codul comunitar al vizelor sunt stipulate țările terțe ai căror resortisanți sunt obligați să aibă o viză de tranzit aeroportuar, ceea ce reprezintă o excepție de la principiul de liberă tranzitare¹⁷ și sunt stabilite atât procedurile cât și condițiile de acordare a vizelor în scopul tranzitării zonelor internaționale din aeroporturile statelor UE.

Statele Uniunii Europene trebuie să ia date biometrice de identificare, inclusiv imaginea feței și amprente degetelor solicitantului de viză¹⁸.

S-a dovedit faptul că la folosirea datelor biometrice de identificare a persoanelor se asigură păstrarea unei legături mai sigure între posesorul vizei și pașaport, prevenindu-se astfel apariția practica de false identități. De aceea, venirea solicitantului de viză, mai ales la depunerea primei cereri, este obligatorie pentru eliberarea acesteia pentru a fi înregistrate datele biometrice de identificare în VIS¹⁹.

Pentru înaintarea primei cereri de viză, fiecare persoană trebuie să se prezinte personal pentru a i se lua următoarele date biometrice de identificare: o fotografie, scanată sau care se va face în momentul depunerii cererii și amprente digitale ale celor zece degete, care vor fi digitalizate.

Condițiile tehnice atât pentru fotografiile cât și pentru amprente digitale trebuie să corespundă normelor internaționale.

Totuși, Statele Membre ale UE au dreptul să facă excepții de la luarea datelor de identificare, prezentate mai sus, pentru cei care dețin pașapoarte diplomatice, pașapoarte de serviciu/oficiale și pașapoarte speciale.

Fiecare solicitant, la depunerea cererii de viză trebuie să: completeze formularul de cerere conform articolului 13 din Regulamentul VIS; prezinte documentul de călătorie valabil, furnizeze documente care susțin cererea prin care poate dovedi scopul și durata călătoriei; dovedească deținerea mijloacelor suficiente de subzistență²⁰; permită luarea datelor biometrice; și să achite o taxă de procesare.

Atunci când este cazul, solicitanții trebuie să dovedească faptul că au o asigurare medicală de călătorie valabilă.

În sensul celor menționate, documentele pe care solicitanții de viză trebuie să le prezinte sunt cele care specifică scopul călătoriei, dovedesc mijloacele financiare ale solicitantului pentru plata cheltuielilor de întreținere, indică dorința solicitanților de a se întoarce în țara de unde provin, precum și cele de cazare.

Există o diferență notabilă pentru deținătorii de pașapoarte diplomatice, pentru marinarii care sunt sub autoritatea Convențiilor ILO nr. 108 și 185, dar și resortisanții din statele care nu sunt membre UE care cer o viză la frontieră deoarece aceștia nu au obligația de a deține o asigurare de călătorie valabilă.

În momentul când se examinează cererile de viză și documentele aferente trebuie să se acorde o atenție deosebită posibilității de imigrare ilegală și siguranței Statelor UE, precum și intenției solicitanților de viză de întoarcere.

¹⁷ Conform Convenției de la Chicago privind aviația civilă.

¹⁸ Conform garanțiilor prevăzute de Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și de Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului.

¹⁹ În momentul primirii unei cereri de viză și luării datelor biometrice trebuie să se respecte cu strictețe regulile de protecție a datelor personale, conform Directivei 95/46/CE din anul 1995 a PE și a Consiliului privind protecția persoanelor (fizice) în privința procesării datelor personale și circulației datelor respective.

²⁰ Conform Codului frontierelor Schengen.

Dacă există vreun dubiu asupra scopului șederii solicitanților, intenției acestora de a se întoarce, sau asupra documentației depuse, solicitanții sunt chemați la sediul misiunii diplomatice (oficiului consular) pentru a da informațiile necesare.

Fiecare cerere de viză este examinată pentru a se determina dacă solicitantul îndeplinește sau nu condițiile de intrare prevăzute de Codul frontierelor Schengen și pentru a verifica:

- dacă documentele de călătorie ale solicitanților sunt valabile și autentice;
- dacă cetățeanul respectiv nu reprezintă un pericol pentru ordinea, siguranța și sănătatea publică sau relațiile internaționale ale unui Stat Membru;
- atât locurile de plecare, cât și de destinație ale resortisantului unei țări terțe și scopul șederii;
- vizele eliberate anterior în documentul de călătorie al resortisantului unei țări terțe, pentru a verifica dacă respectivul a depășit durata maximă autorizată de ședere;
- dacă solicitanții au mijloace suficiente de subzistență pentru durata și scopul șederii; sau dacă sunt în măsură să dobândească asemenea mijloace în mod legal.²¹
- atunci când este cazul, se cere și o asigurare medicală de călătorie valabilă și corespunzătoare.

Dacă solicitantul este un resortisant al uneia dintre țările terțe incluse pe listele din Anexele I sau II, statele membre în cauză trebuie să fie consultate.²²

De fiecare dată când există dubii asupra autenticității documentelor prezentate²³, a încrederii cu privire la declarațiile date la interviu, la scopul șederii solicitantului²⁴, misiunea diplomatică (oficiul consular) nu va elibera viza.

Dacă deținătorul de viză cere să i se prelungească perioada de valabilitate (sau durata de ședere acordată), prin eliberarea unei vize de tranzit (sau de ședere), cererea i se satisface cu condiția ca acesta să dovedească situația de forță majoră²⁵. Dar prelungirea vizei nu poate determina schimbarea tipului acesteia și nici depășirea perioadei de ședere peste limita de trei luni.

Numai autoritatea administrativă a statului membru UE pe al cărui teritoriu este resortisantul unei țări terțe, la data la care acesta solicită prelungirea, are competența de a prelungi viza.

Numai misiunea diplomatică (oficiul consular emitent) poate anula viza pentru a interzice intrarea resortisantului respectiv pe teritoriul Statului Membru în situația în care, după eliberarea vizei, se observă că respectivul nu îndeplinește condițiile necesare și de către autoritățile de control la frontieră²⁶.

Există câteva situații în care vizele pot fi revocate la cererea deținătorului, de către misiunea diplomatică sau oficiul consular²⁷, după intrarea deținătorului pe teritoriul Statului Membru, dacă respectivul nu mai îndeplinește condițiile de intrare prevăzute în Codul frontierelor Schengen.

Autoritățile care răspund de controlul la frontieră pot să hotărască scurtarea duratei de ședere autorizată prin viză dacă se constată că posesorul nu are mijloacele necesare de întreținere corespunzătoare șederii pe perioada prevăzută inițial²⁸.

²¹ La aceste verificări se ține seama de plafoanele de referință prevăzute în Codul frontierelor Schengen, precum și de dovada de cazare sau de luare în întreținere

²² Conform articolului 14 alineatele (1) și (2) din Regulamentul VIS.

²³ sau la veridicitatea datelor pe care le cuprind.

²⁴ ori la intenția sa de a se întoarce.

²⁵ a unor rațiuni de ordin umanitar, ori a unor motive grave.

²⁶ Conform dispozițiilor din Codul frontierelor Schengen

²⁷ Caz în care, pe autocolantul de viză se aplică o ștampilă care indică faptul că viza a fost revocată la cererea deținătorului sau de către autoritățile competente

²⁸ Datele respective cu privire la micșorarea duratei șederii autorizate printr-o viză se introduc în VIS, așa cum prevede articolul 11 din Regulamentul VIS.

Regulamentul VIS stabilește maniera de emitere a vizei la frontiera externă; vizele se acordă²⁹ la frontiera externă numai în situații excepționale atunci când se îndeplinesc următoarele condiții solicitantul întrunește condițiile stipulate de articolul 5 alineatul (1) din Codul frontierelor Schengen; solicitantul n-a putut să ceară viza inițial și aduce documentele care atestă motivele imprevizibile și necesare de intrare; returnarea solicitantului în statul de origine (de reședință) ori efectuarea tranzitului prin alte state decât statele UE care aplică integral acquis-ul Schengen, este apreciată ca fiind certă.

Așa cum rezultă, viza se acordă numai în cazul în care se îndeplinesc toate condițiile de intrare impuse la frontiera externă prin Regulamentul 562 din 2006 – Codul frontierelor Schengen.

Orice viză acordată la frontiera externă reprezintă o viză uniformă, care îi dă titularului dreptul de a șede pe o perioadă de maximum 15 zile, în raport cu scopul și condițiile de ședere, iar în situația de tranzitare timpul de ședere autorizată este corespunzător perioadei necesare scopului tranzitului.³⁰

Regulamentul acordă dreptul polițiștilor de frontieră să elibereze vize valabile pe un teritoriu restrâns (doar pentru acel stat la frontiera căruia se prezintă persoana în cauză), iar dacă este obligatorie procedura consultării prealabile atunci nu se acordă viza la frontieră ori se acordă doar pentru teritoriul statului emitent.

Ca urmare a voinței statelor membre de realizare a unei performanțe cu privire la procesul de eliberare a vizelor, Consiliul European de la Sevilla (21 și 22 iunie 2002) a decis că este necesar implementarea sistemului comun pentru a identifica datele cu privire la vize reprezentând o prioritate maximă și a cerut implementarea cu celeritate a acestuia.

În luna iunie 2003, Consiliul a apreciat studiul de fezabilitate (cu privire la acest sistem comun) elaborat de Comisia Europeană, a aprobat obiectivele SIV și a cerut Comisiei să finalizeze lucrările pregătitoare de dezvoltare a SIV în cooperare cu Statele UE.³¹

Decizia nr. 512 luată de Consiliu pe data de 8 iunie 2004 cu privire la instituirea SIV a reprezentat baza juridică pentru implementarea SIV, și pentru activitățile desfășurate în scopul încorporării caracteristicilor biometrice într-o perioadă ulterioară.³² Elaborarea Deciziei s-a fundamentat pe prevederile articolului 66 din Tratatul TCE*, propunerea Comisiei și avizul PE.

Acquis-ul vizelor include două liste (una pozitivă și alta negativă); cea pozitivă cuprinde statele în care dispăre regimul de viză, iar cea negativă se referă la statele în care se introduce regimul de vize. Totodată, mai conține un model de viză Schengen, felurile vizelor Schengen, condițiile de eliberare a vizelor și procedura de liberă circulație a persoanelor (cetățenilor) în spațiul Uniunii Europene.

Putem concluziona că viza Schengen constituie autorizarea pr care un stat o emite în scopul permiterii intrării pe teritoriul propriu a cetățenilor din statele terțe pe o perioadă de maxim trei luni pe semestru sau pentru tranzitul lor pe teritoriul Statelor UE cu excepția zonelor internaționale (porturi maritime și aeroporturi). Statele UE pot decide cazurile în care cetățenul care nu se regăsește pe lista negativă se exceptează de la regimul de viză. Totodată s-a adoptat pentru toate statele membre un format uniform de viză Schengen cuprinzând elemente identice de securizare și aceleași tipuri de informații despre titularul vizei. Stocarea caracteristicilor biometrice într-un cip electronic a constituit o necesitate informatică.

²⁹ Conform art. 32 alin (1) al Regulamentului VIS.

³⁰ Există deci o deosebire evidentă în Regulamentul 415 din 2003, față de celălalt regulament deoarece primul prevedea termenii șederii în cele două tipuri de vize uniforme în parte: maximum cinci zile pentru viza de tranzit și maximum 15 zile în cazul vizelor de scurtă ședere.

³¹ Conform unei platforme tehnice comune cu cea se a doua generație a Sistemului Informatic Schengen (SIS II).

³² conform concluziilor Consiliului din 19 februarie 2004.

* Tratatului de instituire a Comunității Europene

În statele UE, pașaportul biometric include un cip cu imaginea digitală a persoanei, dar ulterior în acesta vor fi incluși și alți indicatori biometrici precum irisul, amprentele, ADN-ul și timbrul vocal pentru ca să se înlătore falsificarea. Astfel se poate autentifica identitatea persoanei printr-un proces electronic în care rolul principal îl are acest cip de tip RFID³³ introdus în pașaport; mai este necesar și un scanner, care să citească aceste unde. Când aceste cipuri RFID se apropie de scanner, ele transmit instantaneu informația din memorie.

COOPERAREA POLIȚIENEASCĂ ȘI VAMALĂ ÎN SPAȚIUL SCHENGEN

Prin Convenția de aplicare a Acordului de la Schengen, art. 39, Părțile Contractante s-au angajat ca polițiile lor, pe baza legislației naționale, să-și acorde asistență reciprocă în vederea prevenirii și descoperirii faptelor penale, dacă dreptul intern nu stipulează că cererea ar trebui adresată autorităților judiciare și dacă cererea ei nu antrenează niște măsuri coercitive de către Partea Contractantă care face solicitarea.

Domeniul cooperării polițienești este inclus în politica internă a Uniunii Europene referitoare la spațiul de libertate, securitate și justiție în serviciul cetățenilor și a impus investigarea acestuia în cadrul demersului nostru.

Cooperarea polițienească trebuie studiată prin prisma Programului de la Stockholm (aprobat de către Consiliul European din luna decembrie 2009) care a impus un alt cadru juridic al politicii în ceea ce privește azilul, imigrația, vizele, cooperarea în domeniul poliției și justiției pentru anii 2010-2014. Acesta reprezintă al treilea program multianual al UE cu privire la domeniul libertate, securitate și justiție, iar unul dintre obiectivele principale ale sale este edificarea unei Uniuni a cetățeanului, prin promovarea drepturilor cetățenilor și asigurarea securității acestora printr-o arhitectură standardizată a siguranței în UE.

Noul Program, adoptat în decembrie 2009, cunoscut sub denumirea „O Europă deschisă și sigură în serviciul cetățenilor și pentru protecția acestora”, a ajutat la elaborarea Strategiei de securitate internă a UE în domeniul afacerilor interne și justiției.

Obiectivul Programului de la Stockholm urmărește a întări siguranța și statul de drept pentru promovarea drepturilor cetățeanului Uniunii Europene și unei cooperări polițienești mai eficiente prin utilizarea mai eficace a Europolului, dar și a celorlalte agenții europene (Frontex, Agenția pentru Drepturi Fundamentale, Eurojust etc.).

Serviciile secrete din UE au acum dreptul să acceseze bazele de date UE (până în 2012 numai poliția avea drept de acces la aceste baze de date). Totodată, s-a creat Departamentul administrației condus de Europol și de Frontex în scopul unei mai bune gestionări a fluxului de date cu privire la trecerea frontierei, cu respectarea standardelor de protecție a datelor. Atât poliția, cât și forțele de securitate ale UE vor avea dreptul de acces la SIS, la SIV și la baza de date a amprentelor celor care solicită azilul (Eurodac). Toate aceste măsuri s-au luat pentru combaterea terorismului și pentru a preveni și gestiona eficace și eficient amenințările și pericolele asupra UE, în slujba securității cetățenilor Uniunii. În același scop, în UE s-a trecut la fuziunea bazelor de date, iar organismul UE, care colectează și analizează informațiile secrete (SitCen) va pune aceste informații la dispoziția CE, Europolului și Eurojust-ului. S-au constituit, de asemenea, în UE, centre comune de luptă împotriva terorismului după modelul german. În anul 2009 Comisia Europeană a adoptat Cartea Verde destinată obținerii de probe penale și transmiterea acestora de la un stat al UE la altul în scopul facilitării investigațiilor prin accesarea rapidă a dovezilor.

Cooperarea vamală europeană nefiind abordată exhaustiv până în prezent, este necesară descrierea sintetică pe baza materialelor străine și române, a principalelor evenimente evolutive, precum și prezentarea succintă a bazei juridice de cooperare vamală în spațiul Schengen.

³³ (Radio Frequency Identification - Identificare prin Unde Radio-magnetice)

Specialiștii vamali ai UE și-au adus aportul la crearea unei piețe interne unice, în care mărfurile să circule liber, fără controale la frontieră și a unei uniuni vamale, cu reguli unice. De asemenea, ei au considerat că, menținerea controalelor la frontierele interne presupune o risipă de timp și bani, nu numai pentru importatori, ci și pentru exportatori și transportatori, împiedicând funcționarea pieței unice. Totodată, fără această uniune vamală, nici politica externă și de dezvoltare a UE, nici piața agricolă comună și nici buna coordonare a politicilor economice și monetare nu sunt posibile.

De aceea, Uniunea vamală europeană reprezintă cadrul legal pentru stabilirea și aplicarea regimului de vămuire pentru mărfurile specifice comerțului exterior înspre și dinspre spațiul UE, dar și în interiorul acestuia. La intrarea sau ieșirea de pe teritoriul vamal al Uniunii Europene a mărfurilor care ajung la birourile vamale, autoritatea vamală a statului UE în cauză stabilește atât regimul vamal, cât și procedura vamală pentru mărfurile respective. Regimul vamal în Uniunea Europeană, va cuprinde totalitatea normelor care se aplică în cadrul procedurii de vămuire, în funcție de scopul comercial sau de destinația mărfii.

În perioada 1958 - 1968, taxele vamale pentru importurile din Statele Uniunii s-au micșorat până când au dispărut definitiv. În anul 1968 s-au unificat tarifele, prin eliminarea tuturor taxelor vamale și restricțiilor în comerțul dintre Statele Uniunii și aplicarea unui tarif unic pentru toate mărfurile importate din țări terțe.

Dar aplicarea acestui Tarif Vamal Comun (actualmente este stabilit prin Regulamentul nr. 2658/87 pentru comerțul cu statele terțe nu a reprezentat și finalizarea uniunii vamale. *Regulamentul nr. 2658/87 (CEE)* al Consiliului din anul 1987, referitor la tariful și nomenclatorul statistic și la Tarifele Vamale Comune, prevede nomenclatura combinată a mărfurilor (CN) aplicată în scopul îndeplinirii cerințelor Tarifului Vamal Comun și ale statisticii comerțului exterior, făcându-se astfel conexiunea dintre acestea. S-a realizat modul de stabilire al nomenclaturii și a subdiviziunilor (TARIC) precizându-se codificarea utilizată, precum și domeniul de aplicabilitate. Evident, responsabilitatea gestionării TARIC revine Uniunii care elaborează anual nomenclatura.

Dacă libera circulație a mărfurilor constituie esența manifestării interne a uniunii vamale, Tariful Vamal Comun (TVC) înseamnă aspectul extern, deoarece pune bazele aplicării uniforme a taxelor vamale la mărfurile importate din alte țări decât cele ale Uniunii Europene, indiferent de țara de destinație. Inițial, în 1968, TVC a fost creat ca o medie a tarifelor celor șase State Membre de atunci. Pe baza articolului 28 al Tratatului, Consiliul a introdus treptat mai multe amendamente, datorită negocierii tarifelor în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului (Acordul General asupra Tarifelor și Comerțului – GATT).

Tariful Vamal Comun cuprinde nomenclatorul mărfurilor supuse taxelor vamale și nivelul taxelor vamale pentru fiecare linie tarifară. Fără nici o îndoială, TVC este un document valabil nu numai pentru colectarea taxelor vamale, ci și pentru elaborarea statisticilor cu privire la comerțul exterior și pentru aplicarea măsurilor din domeniile politicii fiscale și monetare, a agriculturii și a comerțului.

După cum se știe, Nomenclatorul cuprinde toate categoriile de mărfuri ce fac obiectul comerțului internațional, (mărfurile sunt clasificate în raport cu caracteristicile lor în 96 de capitole și aproximativ 10400 de încadrări tarifare) și este folosit nu numai pentru aplicarea sau negocierea tarifelor, ci și în scopuri statistice; el are la bază un instrument internațional de clasificare, Sistemul Armonizat, administrat de Organizația Mondială a Vămirilor.

În continuare sunt prezentate elementele comune pentru regimurile vamale din Uniunea Europeană, începând cu modalitatea de declarare a bunurilor în vamă. Titularul operațiunii, completează Single Administrative Document, Documentul Administrativ Unic (DAU), deus împreună cu alte documente la biroul vamal pentru acceptarea regimului vamal solicitat. Acest DAU, sub forma unui formulat tipizat a început să fie folosit în 1988,

simplificând mult procedurile vamale prin înlocuirea a aproximativ 150 de documente vamale folosite anterior de administrațiile vamale ale Statelor UE.

În plus, mai există și următoarele elemente comune: controlul exercitat de autoritatea vamală asupra documentelor însoțitoare; controlul fizic (total sau parțial), al mărfurilor și prelevarea de probe; transportul mărfurilor pentru control vamal se realizează pe riscul și cheltuiala declarantului vamal.

După anul 1993, regimurile definitive și suspensive se aplică numai schimburilor comerciale dintre Uniunea Europeană și țările terțe din cauza creării Uniunii Vamale. Prin regimurile vamale suspensive se înțeleg operațiunile cu titlu temporar al căror efect constă în suspendarea plății taxelor vamale. Reglementările vamale stabilesc următoarele regimuri vamale suspensive: tranzitul vamal, antrepozitul vamal, perfecționarea activă, transformarea sub control vamal, admiterea temporară și perfecționarea pasivă. Regimul vamal de tranzit este reglementat de Codul Vamal al României aprobat prin legea nr. 141/1997 și Regulamentul de aplicare a Codului vamal al României. La exportul mărfurilor din Uniunea Europeană nu se percep taxe vamale, iar singura condiție pentru acordarea „liberului de vamă” este ca bunurile să părăsească teritoriul vamal al UE în aceeași stare în care se aflau în momentul înregistrării declarației vamale.

După anul 1993, controalele la frontierele interne ale UE au fost eliminate, iar colectarea TVA și a accizelor pentru comerțul dintre Statele Uniunii se realizează prin sisteme fiscale și statistice ce nu necesită controlul mărfurilor și a documentelor pentru trecerea dintr-un stat în altul. Ca urmare, s-a instituit un teritoriu vamal unic, fără frontiere interne, în care mărfurile Uniunii circulă liber. Mărfurile ne-comunitare ce nu au statutul de liberă circulație pot fi tranzitate pe teritoriul UE pe baza unor convenții, cum ar fi, de exemplu, cea referitoare la transporturile internaționale rutiere (Convenția TIR), la cea privind admiterea temporară a bunurilor (Convenția ATA) sau Convenția Comună privind tranzitul. Ca urmare a eliminării formalităților vamale la frontierele interne s-a introdus sistemul INTRASTAT (Regulamentul nr. 3330/91) prin care se face colectarea informațiilor statistice referitoare la comerțul cu bunuri între Statele UE direct de la comercianți. Totodată, prin Decizia nr. 92/438/CEE s-a creat o bază de date pentru importurile Uniunii de animale (produse) și implementarea unei rețele computerizate privind importul în domeniul veterinar (Proiectul SHIFT); procedurile de import a produselor veterinare sunt informatizate. Procedura se aplică posturilor vamale, autorităților centrale ale Statelor Membre și Comisiei Europene..

Începând cu anul 1999 Uniunea Europeană a trecut la metodologia electronică a Tarifului Vamal Comun, numită TARIC. Principalul avantaj al TARIC-ului este acela al conținerii, pe lângă nomenclatorul bunurilor și taxelor vamale, a tuturor prevederilor legale aplicabile în vămuirea mărfurilor, ceea ce face ca TARIC-ul să constituie un instrument operațional foarte bun în introducerea uniformității aplicării legislației vamale de către toate administrațiile vamale ale statelor UE. În plus, TARIC-ul este actualizat zilnic și poate fi consultat on-line, atât de către autorități cât și de către cetățenii UE (prin sistemul numit DDS - Sistemul de Distribuirea a Datelor privind Tarifele); poate fi consultată on-line și baza de date privind contingentele și plafoanele tarifare, numită TQS – Contingente Tarifare și Supraveghere.

Mai există un instrument al domeniului vamal denumit Noul Sistem Computerizat de Tranzit (NCTS), care înlocuiește vechile documente tipărite pentru evitarea fraudelor de proporții. NCTS asigură schimbul electronic de date între administrațiile vamale în paralel cu circulația mărfurilor aflate în tranzit, existând astfel un control mult mai eficace asupra milioanele de tranzite interne sau externe efectuate pe teritoriul Uniunii în fiecare an.

În concluzie, cooperarea vamală în UE conține acordurile și convențiile internaționale în domeniu referitoare la asistența reciprocă și cooperarea dintre administrațiile vamale, la asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală în procesul de vămuire și

stabilirea de acorduri între poliție și autoritățile vamale în domeniul luptei împotriva drogurilor.

Cooperarea vamală a Uniunii s-a deschis juridic prin Decizia nr. 253/2003/CE, a Parlamentului European și a Consiliului referitoare la adoptarea unui program comun de acțiune în domeniul vămilor în cadrul UE. Ea are în vedere acțiunile ce sunt întreprinse, în cadrul operațiunilor de vămuire, stabilirea autorităților statelor membre angajate în acest program și mecanismele de evaluare a programului. Având la bază articolele 29 și 30, din TUE, a fost elaborată Rezoluția Consiliului (din anul 2003), cu privire la Strategia pentru Cooperarea Vamală, ce are în vedere cooperarea administrațiilor vamale naționale ale UE, în scopul creării unui spațiu european de liberă circulație a mărfurilor. Rezoluția Consiliului, din luna noiembrie 1996, se referă la acordurile între poliție și vămi în domeniul luptei împotriva drogurilor cu privire la transferul informațional referitor la acțiunile ilicite de comerț și trafic vamal, și al stopării rețelelor de trafic de droguri în UE.

În urma schimbărilor produse de piața unică și a implicării țărilor din Europa Centrală și Răsăriteană în comerțul internațional a apărut necesitatea cooperării și asistenței reciproce între administrațiile vamale naționale din UE și a celor din țări terțe.

Până în urmă cu 6-7 ani, în domeniul vamal, Uniunea Europeană a semnat acorduri de cooperare și de asistență reciprocă cu cca. 40 de țări. Totodată, UE a acordat constant sprijin financiar administrațiilor vamale din diverse țări cu scopul dezvoltării și modernizării capacităților administrative și operaționale.

Comisia Europeană a aprobat și publicat Strategia pentru Uniunea Vamală (Comunicarea COM/2001/51), în care sunt enumerate amenințările cărora trebuie să le facă față Uniunea Europeană pe termen scurt, precum și propunerile de acțiuni concrete în vederea optimizării funcționării și dezvoltării Uniunii Vamale europene.

Această Strategie dezvoltă trei obiective strategice pentru viitorul UE și anume: 1) crearea unui sistem bazat pe reguli stabile și transparente pentru dezvoltarea comerțului internațional; 2) crearea resurselor necesare Statelor UE în sectorul vamal; 3) protejarea cetățenilor UE împotriva comerțului inechitabil (ilicit) și garantarea intereselor financiare, comerciale, de mediu și de sănătate în UE.

Strategia cuprinde cinci domenii principale de acțiune vamală a Uniunii Europene, cum ar fi: 1) simplificarea și eficientizarea legislației UE (de exemplu: armonizarea sancțiunilor, utilizarea electronică a datelor); 2) modernizarea controlului vamal (spre exemplu: luarea unor măsuri mai dure împotriva contrafacerilor și pirateriei și aplicarea unor măsuri mai eficiente pentru protejarea mărcilor și implementarea noilor tehnologii în punctele vamale); 3) îmbunătățirea serviciilor acordate oamenilor de afaceri (de exemplu: simplificarea și optimizarea procedurilor, asigurarea accesului electronic la date); 4) introducerea unor progrese în domeniul formării profesionale (de pildă: programe comune europene nu numai de formare a formatorilor, dar și de aplicare practică a cooperării vamale, precum și pentru organizarea de operații de supraveghere vamală); 5) optimizarea cooperării vamale internaționale (de pildă: reprezentarea corectă a țărilor europene în relațiile vamale internaționale, și asigurarea cooperării internaționale în vederea procesului de extindere a Uniunii).

În baza Tratatului Uniunii Europene (TUE), temeiul legal pentru cooperarea vamală s-a asigurat prin ratificarea Convenției cu privire la cooperarea și asistența reciprocă dintre administrațiile vamale (Actul Consiliului nr. 98/C 24/01), cunoscută și sub denumirea de „Convenția Napoli II”. Această Convenție reglementează formele de cooperare transfrontalieră referitoare la prevenirea, investigarea și urmărirea încălcărilor regulamentelor vamale naționale și comunitare, și anume: traficul ilicit de droguri și substanțe psihotropice, arme, muniții, materiale explozive, bunuri culturale, deșeuri toxice și deșeuri periculoase, material nuclear sau materiale și echipamente destinate fabricării armelor nucleare, biologice,

chimice în UE; comercializarea substanțelor listate în tabelele I și II ale Convenției ONU împotriva traficului ilicit de narcotice și substanțe psihotropice și destinate fabricării ilegale a narcoticelor în spațiul UE; comerțul transfrontalier ilegal cu bunuri taxabile; orice alt comerț cu bunuri interzis de Uniunea Europeană sau de legislația națională a statelor Uniunii.

Pe linia acțiunilor de combatere a traficului ilicit de bunuri, în special droguri este necesară, în mod evident, o intensificare a verificărilor eficace și eficiente, la punctele de trecere a frontierelor UE, ceea ce presupune o bună cooperare între administrațiile vamale naționale ale statelor UE și realizarea de operații comune de supraveghere. Consiliul a adoptat Manualul privind planificarea, desfășurarea și evaluarea acestor operații (Rezoluția Consiliului din luna iunie 1997), care asigură cadrul general pentru organizarea, planificarea, înștiințarea și raportarea performanțelor operațiilor comune de supraveghere vamală în Uniunea Europeană.

CONCLUZII

Uniunea Europeană este o entitate politică, socială și economică în care cele 27 state membre au creat o zonă de stabilitate, cooperare, democrație și dezvoltare durabilă.

În UE s-a instaurat libera circulație a lucrătorilor (persoanelor) și serviciilor, recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale, cooperarea în domeniul justiției și afacerilor interne, precum și cooperarea polițienească și vamală în spațiul Schengen etc.

BIBLIOGRAFIE

Grijac Gheorghe Alexa, (2006), *Migrația, Vama și Frontierele în perspectiva integrării României în Uniunea Europeană*, Editura Universitară, București.

Grijac Gheorghe Alexa, (2006), *Regimul juridic al frontierei de stat*, Editor.ro, București.

Maior George Cristian, (2002), Seminar „*Dunărea, Securitatea și Cooperarea Europeană în secolul XXI*” (*Conference: The Danube, European Security and Cooperation in the 21st Century*), Departamentul pentru Integritate Euroatlantică și Politica de Apărare, Editura Enciclopedică, București.

Marcu Viorel, Diaconu Nicoleta, Purdă Nicolae, Drăghiciu Cătălina (2003), *Instrumente juridice fundamentale ale Uniunii Europene*, Lumina Lex, București.